

Euskara eta Mendi- Kazetaritza: gailurrera igotzeko bidean

Gemma Aldalur

euskarazko **kazetaritza** ren I. kongresua

1.- Sarrera eta helburuak

Azterketa honen bidez, euskarak mendiko informazioan duen presentzia aztertuko da eta euskarazko edo ele bitan argitaratuko litzatekeen aldizkari bat bideragarria litzatekeen ikusiko da. Horretarako azterketa honetan mendiko informazioaren oraina, iragana eta geroa landuko da, batez ere aztertuko da euskarak mendiko informazioan zenbateko garrantzia duen. Lehen, mendiko informazioan euskarak zuen presentzia, gaur egun duena eta etorkizunean euskararen erabileran zer nolako joera ikusten den.

Horretarako, Euskal Herrian gehien irakurtzen diren mendiko lau aldizkari espezializatu aztertuko dira; *Pyrenaica*, *El Mundo de los Pirineos*", *Euskal Herria* eta *Gure Mendiak*. Lagin hau aukeratzeko arrazoiak hauexek dira: alde batetik, euskararen erabilera, *Pyrenaica* eta *Gure Mendiak* aldizkarietan gaztelaniaz gain euskarazko informazioa ere badagoela, *Euskal Herria* aldizkariaren kasuan, ez da euskara erabiltzen gaztelarazko aldizkaria baita, baina 2004ko ekaina-uztaila alean, 10. zkian euskaraz idatzitako liburuxka bat dakar, eta bestetik, *El Mundo de los Pirineos* eta *Euskal Herria* aldizkariak aukeratu dira, irakurle asko izateaz gain, aldizkari horien informazio esparruan Euskal Herria sartzen delako.

Berria egunkaria ez da aukeratu, generalista delako eta azterketa zehaztu da irakurle espezializatuarentzat euskarazko mendiko kazetaritzak duen presentzia ikertzera. Beraz, azterketarako aldizkari espezializatuak hartu dira kontuan.

2.- Hipotesia

Euskarak mendiko informazioan duen presentzia mugatua da. Euskarak mendizaleen artean duen presentzia, eta euskarak mendiko aldizkarietan duen presentzia ez datoz bat.

Bestalde, azken hogeitun urteetan euskararen presentziak gorabeherak izan ditu, 1980. urtean *Pyrenaicak* euskarazko artikulua gutxi zituela aipatzen du editorialean eta beraz, euskaraz argitaratzeko zailtasunak aipatzen ditu. Baina euskararen erabilera apurka-apurka igotzen doa, aztertutako aldizkarietan euskarazko artikulua kontuan izanda. Baina horrek ez du esan nahi etorkizunean horrela jarraituko duenik, urtetik urtera gorabeherak izan dira, eta ez dago datu zehatzik euskaraz gehiago idatziko dela esaten duenik. Mendiko aldizkarietan euskarak duen presentzia, mendizaleek idazten dituzten artikuluen arabera da. Aldizkariak aztertuta behintzat, euskararen presentzia handiagoa izango denik ez du ematen, berdin edo antzera mantenduko dela bai, baina euskaraz gehiago idazteko asmoa ez dago, Sua edizioak egindako inkestan eta *Pyrenaica* aldizkariak egindakoek erantzun txikia jaso dute eta.

Hala ere, ez dago merkatu ikerketa bat eginda ea euskarazko edo ele biko aldizkaria bideragarria den edo ez ikusteko. Inkestak egin dira baina ez dute erantzun handirik jaso. Beraz, euskarazko edo ele biko aldizkaria bideragarri den jakiteko, merkatu ikerketa bat egin behar da, zenbat euskaldun dauden eta zenbatek nahi duten euskarazko aldizkaria jakiteko.

3.-Metodologia

Hipotesia baieztatzeko, mendiko informazioan espezializatutako aldizkariak aztertu dira. Aldizkarietan euskararen erabilera izandako bilakaera aztertzeko; 1985, 1990, 1995, 2000 eta 2004. urteko aleak aztertu dira. 1985. urtea aukeratu da, *Pyrenaica* aldizkarian 1980ko editorialean euskarazko artikulua eskatzen zitzenez, bost urte

geroago aldaketarik eman den jakiteko. Beraz, bost urteko tartea aukeratu da, euskararen erabilerak azken hogeita lau urteetan izandako joera eta zer nolako joera duen etorkizunean ikusteko.

Portzentajeak ateratzerako orduan, aldizkari osoaren orrialde kopuruak kontuan izan dira eta baita euskaraz agertzen ziren orrialde kopuruak ere. Ehunekoek euskararen presentzia erlatiboa islatzen dute, hau da, euskaraz argitaratu orrialde kopurua zati aldizkariaren orrialde kopuru osoa. "Euskal Herria" aldizkariaren kasuan, argitalpenaren orrialdeak eta liburuxkak zituenak gehitu dira orrialde kopuru orokorra izateko, eta euskarazko liburuxkak zituen orrialdeak kontuan hartuta egin dira portzentajeak. Eta argiago ikus zedin grafikoetan aurkeztu dira datuak.

Ondoren euskarazko artikuluak aztertu dira; euskarazko artikuluak noiz eta nola erabiltzen diren jakiteko, eta euskara egokia edo gazteleraren itzulpena den ikusteko. Bestalde, etorkizunari begira zer asmo dagoen jakiteko, eta mendiko aldizkari espezializatuen inguruan informazio zuzenago eta gehiago izateko, dei batzuk egin dira: Euskal Mendizale Federaziora, Sua ediziora, *Pyrenaiacara*, eta *Gure Mendiak* aldizkarira.

4.- Egindako azterketa

Azken urteetan mendiko informazioan emandako aldaketak ikusiko dira. Horrez gain, euskarak zer nolako lekua izan duen mendiko informazioan azalduko da eta gaur egun euskararen inguruan dauden egitasmoak ezagutaraziko dira.

Duela hogeitaz urte, 1980an, aztertu diren lau aldizkarietatik bakarra argitaratzen zen, *Pyrenaiaca*. Azken hamabost urteetan mendiko informazioan asko aurreratu dela aipatu du Sua edizioko

zuzendariaren albokoak Imanol Agirrek. Euskal Herriko mendi guztien deskribapena egin da, eta aldizkari desberdinak argitaratu dira. Mapagintzan ere hainbat gauza egin dira.

Euskararen erabilerari dagokionez, *Pyrenaica* aldizkariak 1980. urtean euskarazko artikuluren bat bazuen, baina editorialean euskaraz argitaratzeko zailtasunak aipatzen zituen, mendizaleek ez baitzuten euskaraz idazten. Euskararen erabileran azken hogeitau urteetan gorabeherak izan dira. *Pyrenaican* 1985. urtean, euskararen presentzia nahikotxo igo zen 1980. urtearekin konparatuta. 1985. urtetik 1995. urtera goranzko joera izan du. 2000. urtean beherakada bat izan zen, aldizkariak euskarazko artikulua gutxiago zituen eta. Baina aurten igoera nabarmena izan du. Hala ere, euskarazko artikulua gehiago izan edo ez mendizaleek bidaltzen dituzten testuen araberakoa da.

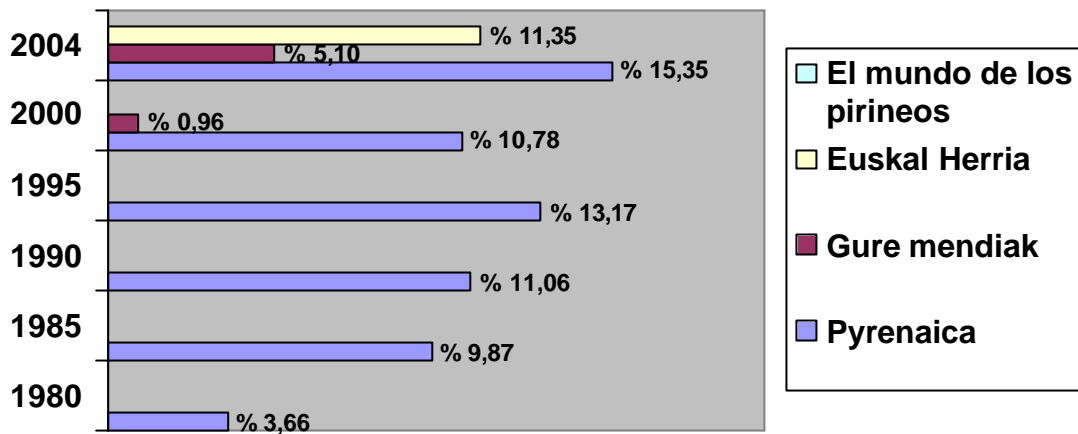
1997. urtean *Gure Mendiak* aldizkaria sortzen da eta editorialean bakarrik irakur zitekeen euskaraz, hiru urte geroago 2000. urtean euskararen erabilera berdin mantendu izan da, editorialean bakarrik agertzen zen euskara. Aurten, ordea, gorakada izan du. "Euskal Herria" aldizkariari dagokionez, aldizkariarekin batera euskaraz idatzitako liburuxka bat atera da, hamasei orrikoa. *El Mundo de los Pirineos* aldizkariak, ordea, euskaraz ez du ezer ere argitaratzen, eta erdara hutsean izateko arrazoiak ondokoak dira: alde batetik, aldizkariaren esparru geografikoa Pirinioak direla, beraz, Euskal Herriaz gain, Aragoi eta Katalunia ere sartzen dira esparru geografikoan, eta bestetik, Euskal Herrian ale guztien herena baino ez duela saltzen.

Grafikoan argiago ikus daiteke mendiko informazioan euskarak azken hogeitau urteetan

izandako

bilakaera:

Euskararen erabilera

Aldizkariak aztertuta

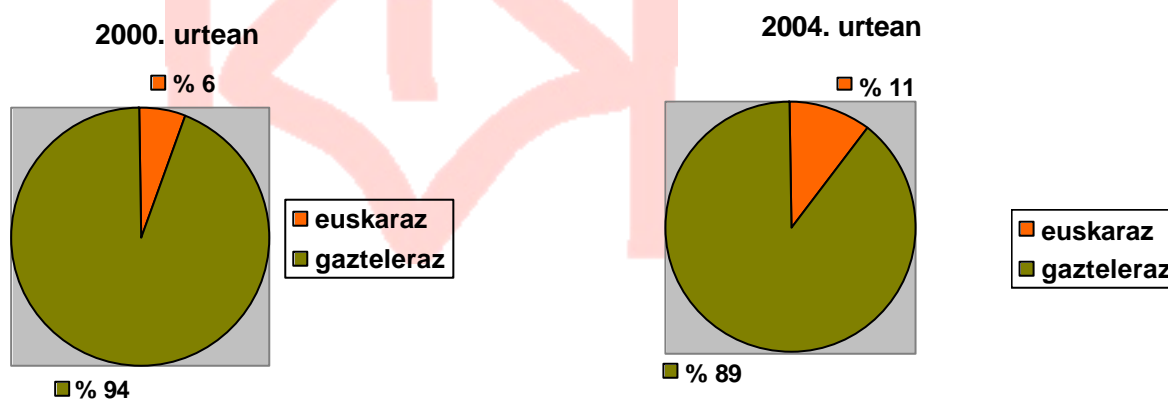
Etorkizunari begira *Gure Mendiak* ez du euskararen presentzia handitzeko asmorik. Berdin jarraituko dutela aipatu du, Ivan Gimenez, *Gure Mendiak* aldizkariko zuzendariak.

Pyrenaicaren kasuan, aldizkaria sortu zen urteetan inkesta bat egin zen federatuen artean ea euskarazko aldizkaria argitaratzeko nahia zegoen ikusteko. Baina inkestak ez zuen erantzun handirik jaso.

Euskal Herria aldizkaria 2003an sortu zen. Inkesta bat egin zuten aldizkariarekin batera bidaltzen zutena, 50.000 inkesta banatu ziren eta horietatik 300 pertsonak erantzun zuten. Erantzuna eman zutenek baiezkoa esanez. Baina, gutxi izan ziren inkesta erantzun zutenak "Euskal Herria" aldizkariaren euskarazko bertsioa martxan jartzeko. Proiektua eragingarria izateko 2.000 edo 3.000 pertsonaren baiezkoa behar zuten, eta inkestak izan zuen erantzun txikia zela-eta, bertan behera geratu da aldizkaria euskaraz argitaratzeko proiektua. Sua edizioen asmoa hauxe da: Aldizkari osoa ele desberdinetan argitaratzea, euskaraz eta gaztelaniaz alegia.

Sua edizioko Imanol Agirre zuzendariaren albokoak azaldu du euskaraz egin diren produktuak ez direla saldu eta argitaratzen duten produktu gehienak erdarazkoak direla. Mendizaleak oraindik ez daudela euskaraz irakurtzera ohituak, baina hori aldatzen ari dela aipatu du, jende gaztea sartzen ari delako eta *Berria* egunkariak astero mendiari buruz hitz egiten duelako.

Mendiko informazio gehiena gazteleraz aurki daiteke. Gaur egun mendiko informazioan euskarak duen presentzia grafiko honetan ikus daiteke, aztertutako lau aldizkariak kontuan izanda. Aurten euskararen presentzia handiago da, *Euskal Herria* aldizkariak ateratako liburuxkak lagundu baitu.

Baina, aurten Euskal Mendizale Federazioa inkesta bat egiten ari da, federatuen artean. Lizentzia egiterakoan galdera bat egiten zaie, ea *Pyrenaica* aldizkaria euskaraz izatea gustatuko litzaiekeen. Horrela, datorren urterako *Pyrenaica* aldizkariaren euskarazko bertsioa argitaratzea posible litzatekeen ikusteko. Baina kasu honetan ere, beste inkestekin gertatu bezala erantzun gutxi jaso da estatistika erreal bat izateko.

Inkesta 18.485 pertsonari bidali zaie horietatik 1.304 hirurogei urtetik gorakoak dira. Federatu guzti horietatik 5.500 erantzun inguru jaso dituzte, eta erantzunen %75ek dagoen bezala jarraitzea eskatu dute, hau da, gazteleraz eta euskaraz. Inkesta honen datuak Bizkai, Araba eta Gipuzkoako datuak dira. Iparraldean *Pyrenaica* jasotzen dutenak euskaraz izatea eskatzen dute, hori azaldu du Antxon Bandres, Euskal Mendizale Federazioko presidentea.

5.- Aldizkariaren azterketa

5.1.- *Pyrenaica*

<u><i>Pyrenaica</i> aldizkariaren ezaugarriak</u>	<u>Irakurlearen profila</u>
<ul style="list-style-type: none"> - Euskal Mendizale Federazioaren aldizkaria - Mendizaleek bidalitako testuak - Tirada handiena Euskal Herrian eta Espainiako Estatuan - Euskararen erabilera - Datu teknikoak ematen ditu, ibilbidea egiteko - Artikulu praktikoak erabiltzen ditu 	<ul style="list-style-type: none"> - 18 urtetik 80ra (federatu guztiak) - Gizonezkoak gehienbat - Gipuzkoar gehiago - Mendizalea

Noiz sortua	Maiztasuna	Hedapen eremua	Tirada
1926	3 hilerokoa	Euskal Herria eta Espainiako Estatuak	Hego Euskal Herrian 22.372 ale/ Orokorrean 23.040 ale

Federatuta dauden 24.000 pertsonak eta Espainiako klub batzuetako partaideek *Pyrenaica* hartzen dute, besteak beste. *Pyrenaicak* euskarazko artikuluak argitaratzen ditu, baina ez da oraingo kontua bakarrik. 1980. urtean, zehazkiago, apirila-maiatzakainan alean, editorialean euskarazko artikuluak lortzeko arazoak zituztela aipatzen zen:

“Oraindik ere soluzionatu gabe daukagun arazo baten adibide garbia euskarak ematen digu. Ale bakoitza isteko garaia heltzean, ez

dugu euskaraz eginiko idazlanik izaten esku artean. Eta honek ez du zentzurik, mendigoizale asko eta asko bait dago euskaraz ongi egiten dakienik. Interesgarri diren euskaraz idatzitako idazlanak behar ditugu. Euskara ez betelan hutsean erabili behar dugu, ez itzulpen lan bakarrera makurtuarazi.”

1985. urteko aleak aztertu dira, ea aldaketaren bat eman zen ikusteko. Kasu honetan editoriala, euskaraz eta gazteleraz idatzita dago. Horrez gain, “Nafarroako mendietan barna” eta “Hor konpon, txikien txokoa” artikulua euskaraz idatzita daude. Berrien atalean ere euskaraz agertzen den dei bat dago, “Igel Nabarrak salbatzeko deia zabaltzen dute Baztanen”.

Pyrenaican 1985ean idatzitako artikulua egutegi hantzerara idatzita daude, hau da, ibilbidean bizitakoak kontatzen ditu pausoz pauso. Ibilbidea bera ere deskribatzen du.

2000. eta 2004. urteetako artikuluekin konparatuta, gaur egun ibilbideak zehazkiago deskribatzen dira, ibilbidea egin nahi duenarentzat lagungarri izateko asmotan. Datu teknikoak ere azaltzen dira, lehen ez bezala. Datu teknikoez gain, gaur egun mapa eta argazki gehiago erabiltzen dira, baliabide grafikoaren kalitatea ere handiagoa baita. Euskaraz idatzitako artikulua gehienek erdarazko laburpena dute.

Euskarazko artikulua lehen mailako informazio bezala ere agertzen dira. 1985. urteko (uztaila-abuztua-iraila) 140. alean, euskarazko bi artikulua lehen mailako informazio izan ziren “*Jentilbaratza, arbasoak gogoratuz*” eta “*Wildspitze*”, portadan agertzen ziren. 1990. urtean “*Coloradoren Kanoi handia*” portadan azaltzen da. Testuaren tartekian akats bat ikus daiteke “Coloradoren Parke Nacionala” jartzen du. 1995. urteko aldizkari guztietan, lautan hain zuzen ere, euskarazko artikulua lehen mailako informazio dira.

2000. urtean ere euskarazko artikulua lehen mailako informazio da, baita 2004. urtean ere *“Euskal Herriko ur-muga”*. Beraz, euskarazko informazioak lehen mailako albiste izan dira, aztertutako urte bakoitzeko ale batean gutxienez.

Euskarazko artikulua ez daude esparru jakin batzuetara mugatuta, ez orain eta ezta 1985. urtean ere. *“Txikien txokoa”* hori bai beti euskaraz idatzita dago. Baina horrez gain, gai desberdinak jorratzen dira: natura, eskalada, mendi igoera... Eta ez daude gune geografiko zehatz batzuetara mugatuta; Euskal Herrian, Espainiako Estatuan eta Europan egindako ibilbideak azaltzen dira 1985. urteko euskarazko artikuluetan. 1990. urteko aletan, berriz, eremu hori hedatu egin zen eta Ipar Amerikako espedizioak ere azaltzen ziren, 1995. urtean, aldiz, Asiako espedizioak. 2000 eta 2004. urteetako euskarazko artikulua, Euskal Herrira eta Europara mugatzen dira.

Euskarazko artikulua ez dira itzulpena, artikulua mendizaleak idatzitakoak dira, eta horrela argitaratzen dira idatziak izan diren hizkuntzan. Beraz, euskarazko artikulua euskaraz egoki idatzita daude, irakurterrazak dira eta ez dute hitz tekniko asko erabiltzen, beraz informazioa ez dago irakurle jakin batera mugatua.

5.2.- Euskal Herria

Euskal Herria aldizkariaren ezaugarriak	Irakurlearen profila
<ul style="list-style-type: none"> - Sua edizioak argitaratua - Euskal Herriko mendi, kultura, natura eta bidaiak jorratzen ditu. - Ez du euskara erabiltzen, baina euskarazko liburuxka bat atera dute, eta etorkizunean maiztasun batekin egiteko asmoa dute. 	<ul style="list-style-type: none"> - 30-35 urte bitartean - emakumezkoa gizonezkoa baino pixka bat gehiago - Ikasketaduna - Klase ertaina

Noiz sortua	Maiztasuna	Hedapen eremua	Tirada
2003	2 hilerokoa	Euskal Herria	25.000 ale

Erreferentzia eremua Euskal Herria da, bertako natura, ohitura, historia... jorratzen dute. Erdarazko aldizkaria da, baina editoriala euskaraz ere idatzita dago.

Euskal Herria aldizkariaren aurtengo ekaina-uztaila alean, 10.ena, euskaraz idatzitako liburuxka bat, hamasei orrikoa, ekartzen zuen aldizkariak, "1004. urtea Antso III.a Euskaldunon jauna". Aldizkarian ere gauza bera azaltzen du erdaraz, "Sancho III el mayor". *Euskal Herria* aldizkariak euskaraz idazten duen lehen liburuxka da baina etorkizunean gehiago argitaratzeko asmoa dute. Euskaraz idaztekotan beste aldizkari bat izango litzateke erdarazko eduki berarekin baina beste aldizkari bat, bere formatuarekin.

Lehen mailako informazioa da, euskarazko liburuxka hori, "Barruan euskarazko kaiera" jartzen du portadan.

5.3.- Gure Mendiak

Gure Mendiak aldizkariaren ezaugarriak	Irakurlearen profila
<ul style="list-style-type: none"> - Club deportivo Navarroren aldizkaria - Ez du mendi espedizio edo ibilaldien inguruko informazioa bakarrik ematen, zientzia, osasuna, iritziak, umorea... beste atal batzuk ere baditu. - Euskararen erabilera 	<ul style="list-style-type: none"> - 35 urtetik gorakoak - Gizonezkoa gehienbat - Mendizalea - Klase ertain altukoa

Noiz sortua	Maiztasuna	Hedapen eremua	Tirada
1997	3	Hego Euskal Herria,	Hego

	hilerokoa	Madril eta Bartzelona	Euskal Herrian 2.500 ale inguru/ Orokorre an 3.000 ale
--	-----------	-----------------------	--

Aldizkarian ez da bakarrik espedizio edo mendi ibilbideez hitz egiten. Zientziako gaiak ere jorratzen ditu *“udako ekaitzak”*, osasunaren atala ere badago, *“egarria hasetzeak lanak ematen ditu”*.

Gure Mendiak aldizkariak euskara erabiltzen du. Gaur egun gehiago, 1997. urtean, sortu zenean, editorialean bakarrik agertzen zen euskara. Editoriala ele bitan, gazteleraz, eta euskaraz, idatzita zegoen. Gaur egun ordea, euskaraz idatzitako artikulua ere badaude. Aldizkariaren azken aleko artikulua batzuetan euskara egokia erabiltzen da, baina beste batzuetan itzulpen kutsua nabari daiteke:

“ ...Juan Mari Feliuk www.rutasnavarra.com webgunearen laguntzaz, Nafarroako Mendizaletasunaren historia prentsatik begiratuta ikusgai jarri du sarean zale guztiontzat...”

(Webgunea idazterakoan akatsa dago, bananduta da, eta hemen batera jarrita dago).

“... Juan Mari Feliu con la colaboración del espacio digital www.rutasnavarra.com donde se ha puesto a disposición de todos los aficionados la Historia del Montañismo Navarro vista desde la prensa...”

Akats batzuk badaude azken aleko, *Berriak* saileko atalean, “Alberto Zerainek hori egiteko aukera izan zuten, ez ordea laugarren kidea, Eneko Pou Gasteiztarra”.

Erdarazko zuzentzailea erabiltzen da, hori dela-eta *Berriak* saileko atalean hainbat akats ikus daitezke: "...oinez lotu sitúen (Bilbo, gastéis,...) ...leen aldiz egin zenetik mende herida pasa denean..."

Euskaraz landutako artikuluek, orokorrean ez dute esparru geografiko zehatz bat, jorratutako gaiak zientzia eta osasuna baitira, eta beraz ez daude lurralde batean kokatuta. 2003ko udako alean, Asia da "Annapurnako trekkinga" artikuluaeren eremu geografikoa.

Euskaraz beti agertzen den zutabeak "Magaletik" du izena. 2004ko udako aleak "Mendigintzako Keriak" du izenburutzat. Eta hemen ere Asia da eremu geografikoa.

5.4.- El Mundo de los Pirineos

<i>El Mundo de los Pirineos</i> aldizkariaren ezaugarriak	Irakurlearen profila
<ul style="list-style-type: none"> - Pirinioak dira aldizkariaren esparru geografikoa - Pirinioetako kultura, ohiturak, natura ... - Artikulu literarioak erabiltzen ditu - Ez du euskara erabiltzen 	<ul style="list-style-type: none"> - 30-35 urte bitartekoak - Gizonezkoa - Ikasketaduna - Klase ertainekoa

Noiz sortua	Maiztasuna	Hedapen eremua	Tirada
1998	2 hilerokoa	Euskal Herria, Aragoi, Katalunia	Euskal Herrian 9.200 ale/ Orokorrean 28.000 ale

Aldizkari honekin Pirinioak ezagutarazten dituzte; haranak, herriak, tontorrak, artea, ohiturak, Pirinioetako biztanleak... Beraz, Pirinioetako bizitza da islatu nahi dutena.

El Mundo de los Pirineos aldizkariaren filosofia da: Herrien eta hizkuntzen artean mugarik ez dagoela. Ez dute banatzen duen mugarik ezarri nahi, elkartzen duten bideak baizik. Pirinioak guztionak dira, baina batez ere bertan bizi direnenak. Eta guztion zeregina da errespetatzea eta mantentzea.

Aldizkari honetako protagonistak; alde batetik, prestigiodun argazkilariak dira, dakitenen iritziak sartzen dituzte; mendizaleak..., eta bestetik, Pirinioetako bertako biztanleak izan dira iturri nagusiak informazioa biltzerakoan.

Orokorrean *El Mundo de los Pirineos* aldizkariak era literarioa erabiltzen du bere artikuluetan, adibide bezala "El regreso de los Totems" izenburupean hauxe idazten du: "Es hora de superar el síndrome de caperucita roja..." aipu batez baliatuz sarrera hau ematen dio testuari. Hasiera-hasieratik ipuin bat izango balitz bezala kontatzen du, otsoak dira artikuluan horretan protagonistak eta hainbat ipuinetan ere protagonista direnez, hori erabiltzen du.

Beste artikuluetan, Ibones de Pondiellos en el valle del Tena, adjektibo asko erabiltzen ditu "Mundos inhóspitos, fríos, distantes y desierto..." Konparaketak ere erabiltzen ditu, aintzira deskribatzeko orduan, " ... recogido en un oculto anfiteatro que mira a la puesta de sol..."

Testu literarioaz gain artikuluan honetan fitxa tekniko bat ere badago, aintzirara ailegatzeak zenbat denbora ematen duen, zaila den eta nondik joan daitekeen azaltzen du bertan.

"Pirineo Acción" izeneko atala dute. Ibilbideak aurkezten dizkigute, eta horiek nola egin deskribatzen da. Beraz, kasu honetan, artikulua praktikoa da.

Hitz espezializatuei dagokionez, batzuk agertzen dira; *Ibones, cubetas, morrenas, bancales, orografía, gleras, eta marmoleras*. Baina hala ere, ez dira hitz espezializatu asko agertzen eta daudenek ez dute ulermena zailtzen.

Gauza zientifikoak azaltzeko ez ditu hitz teknikoak erabiltzen, era erraz batean azaltzeko konparaketak erabiltzen ditu, kasu honetan haizearen faktore bat azaltzeko hauxe dio: "Lo normal sería que el equipo de fútbol americano ya dentro del vagón, no se quedaran todos formando un barullo, sino que se repartiesen para no pisarse los juanetes..."

Gero haize desberdinak aipatzen ditu eta bakoitzak zer dakarren, lurralde desberdinetara: Katalunia, Aragoi eta Euskal Herrira. Eta lurralde bakoitzean haize horien inguruan dauden esaerak aipatzen ditu: Katalunian, "Tramuntana, fresca i sana"; Aragoian "Si fa aire de puerto, ya puedes trillar e ir ta os huertos" eta Euskal Herrian,

"Haize egoa, gau epela, ilargiaren argi, mutxurdiak leihoetan, teilatuan katu bi".

Erreportajea bukatzeko orduan, esaera birekin bukatzen du: "A un mateix vent, aquí li diuen bo i allà dolent" (haize berari hemen ona dela diote eta han txarra), "Haizeari txistua bota ta atzera berarengana etorri". Beraz, Euskal Herrian esaten diren esaera horiek euskaraz agertzen dira.

6.- Ondorioak

- ✍ Pixkanaka bada ere, euskarak gero eta presentzia handiagoa lortu du Mendi-Kazetaritzan. Azken 25 urteotan gorakada

nabarmena izan du. Tontorra oraindik ikusten ez bada ere, gailurrera igotzeko bidea da Mendi-Kazetaritza.

- ✍ Euskararen erabilera ez dago gai edo lurralde batera mugatua. Euskaraz idatzitako artikuluek gai desberdinak jorratzen dituzte, mendizaleek idazten dituzten artikuluen araberakoa da euskaraz agertzen dena. Eta euskarazko artikulua albeste nagusi bezala ere agertzen dira, batez ere *Pyrenaica* aldizkarian.
- ✍ Euskaraz jardungo lukeen Mendiko informazioari buruzko aldizkari baten bideragarritasuna ezin da ezeztatu ezta ziurtatu ere, ez baita —orain arte behintzat— merkatu ikerketa fidagarririk egin.
- ✍ Egin diren inkesta apurren arabera, nabarmen gelditu da Mendi-Kazetaritzak euskaraz jarduteko duen behar soziala. Euskal Herria aintzat hartuko lukeen aldizkari espezializatu euskalduna behar da. Izan badira arazoak helburu hori lortzeko bidean. Konponbideak bilatzean dago gakoa.
- ✍ Terminologia espezializatuaren presentzia txikia da. Hori dela-eta, testuak ulerterrazak dira, eta memento jakin batean terminologia espezializatua erabili arren horrek ez du irakurketa oztopatzen. Beraz, ez dira irakurle espezializatuera mugatzen.

Bibliografia, dokumentazioa eta egindako elkarrizketak

- ? *Pyrenaica*. Num. 119 (Abril-Mayo-Junio 1980)-. Federacion Vasca de montaña, 1980-. Hiruhilabetekaria. Deposito legal: Bi 858-1979.
- ? _____, Num. 138 (Enero-Febrero- Marzo 1985)-. Federacion Vasca de Montaña, 1985-. Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.
- ? _____, Num. 139 (Abril-Mayo- Junio 1985)-. Federacion Vasca de Montaña, 1985-. Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.
- ? _____, Num 140 (Julio-Agosto-Septiembre 1985)-. Federacion Vasca de Montaña, 1985-. Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.
- ? _____, Num 141 (Octubre- Noviembre- Diciembre 1985)-. Federacion Vasca de Montaña, 1985-. Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.
- ? _____, Num 159 (Abril-Mayo- Junio 1990)-. Federacion Vasca de Montaña, 1990.- Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.
- ? _____, Num 160 (Julio- Agosto- Septiembre 1990)-. Federacion Vasca de Montaña, 1990-. Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.
- ? _____, Num 161 (Octubre- Noviembre- Diciembre 1990)-. Federacion Vasca de Montaña, 1990-. Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.

- ? _____ , Vol. 1. Num 178 (Enero- Febrero- Marzo 1995)-.
Federacion Vasca de Montaña, 1995-. Hiruhilabetekaria. ISSN
0212-5676.
- ? _____ , Vol. 2. Num 179 (Abril- Mayo- Junio 1995)-.
Federacion Vasca de Montaña, 1995-. Hiruhilabetekaria. ISSN
0212-5676.
- ? _____ , Vol. 3. Num 180 (Julio- Agosto- Septiembre 1995)-.
Federacion Vasca de Montaña, 1995-. Hiruhilabetekaria. ISSN
0212-5676.
- ? _____ , Vol. 4. Num 181 (Octubre- Noviembre- Diciembre
1995)-. Federacion Vasca de Montaña, 1995-.
Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.
- ? _____ , Vol. 1. Num 198 (Enero- Febrero- Marzo 2000)-.
Federacion Vasca de Montaña, 2000-. Hiruhilabetekaria. ISSN
0212-5676.
- ? _____ , Vol. 2. Num 199 (Abril- Mayo- Junio 2000)-.
Federacion Vasca de Montaña, 2000-. Hiruhilabetekaria. ISSN
0212-5676.
- ? _____ , Vol. 3. Num 200 (Julio- Agosto- Septiembre 2000)-.
Federacion Vasca de Montaña, 2000-. Hiruhilabetekaria. ISSN
0212-5676.
- ? _____ , Vol. 4. Num 201 (Octubre- Noviembre- Diciembre
2000)-. Federacion Vasca de Montaña, 2000-.
Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.

- ? _____ , Vol. 1. Num 214 (Enero- Febreo- Marzo 2004)-. Federacion Vasca de Montaña, 2004-. Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.
- ? _____ , Vol. 2. Num 215 (Abril- Mayo- Junio 2004)-. Federacion Vasca de Montaña, 2004-. Hiruhilabetekaria. ISSN 0212-5676.
- ? *Gure Mendiak*, Num 123 (Udaberria 2000)-. Club deportivo Navarra, 2000-. Hiruhilabetekaria. D. L. NA 8- 1959.
- ? _____ , Num 124 (Uda 2000)-. Club deportivo Navarra, 2000-. Hiruhilabetekaria. D. L. NA 8- 1959.
- ? _____ , Num 125 (Udazkena 2000)-. Club deportivo Navarra, 2000-. Hiruhilabetekaria. D. L. NA 8- 1959.
- ? _____ , Num 126 (Negua 2000)-. Club deportivo Navarra, 2000-. Hiruhilabetekaria. D. L. NA 8- 1959.
- ? *Gure Mendiak*, Num 139 (Udaberria 2004)-. Club deportivo Navarra, 2004-. Hiruhilabetekaria. D. L. NA 8- 1959.
- ? _____ , Num 140 (Uda 2004)-. Club deportivo Navarra, 2004-. Hiruhilabetekaria. D. L. NA 8- 1959.
- ? *Euskal Herria*, Num 10 (Junio- Julio 2004)-. Sua edizioak, 2004-. Bihilabetekaria. ISSN 1695- 3967.
- ? *El Mundo de los Pirineos*, Num 13 (Enero- Febrero 2000)-. Sua edizioak, 2000-. Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.
- ? _____ , Num 14 (Marzo- Abril 2000)-. Sua edizioak, 2000-. Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.

- ? _____ , Num 15 (Mayo- Junio 2000)-. Sua edizioak, 2000-.
Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.
- ? _____ , Num 16 (Julio- Agosto 2000)-. Sua edizioak, 2000-.
Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.
- ? _____ , Num 17 (Septiembre- Octubre 2000)-. Sua edizioak,
2000-. Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.
- ? _____ , Num 18 (Noviembre- Diciembre 2000)-. Sua edizioak,
2000-. Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.
- ? _____ , Num 37 (Enero - Febrero 2004)-. Sua edizioak, 2004-.
Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.
- ? _____ , Num 38 (Marzo - Abril 2004)-. Sua edizioak, 2004-.
Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.
- ? _____ , Num 39 (Mayo - Junio 2004)-. Sua edizioak, 2004-.
Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.
- ? _____ , Num 40 (Julio - Agosto 2004)-. Sua edizioak, 2004-.
Bihilabetekaria. ISSN 1138-4123.

Egindako elkarrizketak

- ? Bandres, Antxon. 2004ko Irailaren 9a.
- ? Burcio, Antxon. 2004ko Irailaren 15a.
- ? Agirre, Imanol. 2004ko Irailaren 9 eta 13a.
- ? Gimenez, Ivan. 2004ko Irailaren 13a.
- ? Euskal Mendizale Federazioko idazkariak. 2004ko Irailaren 9a.

? *Pyrenaica* aldizkariko idazkaria. 2004ko Irailaren 9 eta 13a.

